

Nitel Sosyal Bilimler/Qualitative Social Sciences

Yıl:2023, Cilt:5 Sayı:2
Year:2023, Vol:5 Issue:2

<https://doi.org/10.47105/nsb.1316686>

Makale Türü/Article Type: *Araştırma/Research*

Atıf/Citation: Uzun, S., & Aslan, Ç. (2023). Türkiye'deki yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik görüşleri: Nitel bir çalışma. *Nitel Sosyal Bilimler*, 5(2), 123-139. <https://doi.org/10.47105/nsb.1316686>

Türkiye'deki Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Stresle Baş Etmelerinde Din ve Maneviyatın Rolüne Yönelik Görüşleri: Nitel Bir Çalışma

^aSevda Uzun¹ ^bÇimen Aslan

^aDr. Öğr. Üyesi, Hemşirelik Bölümü, Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane, Türkiye

^bHemşire, Antalya Manavgat Özel Yaşam Hastanesi, Antalya, Türkiye

Öz

Bu çalışma Türkiye'deki yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın etkisine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma 65 gönüllü yabancı öğrenci ile yürütülmüştür. Görüşmeler bireysel olarak ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Veriler, Colaizzi'nin fenomenolojik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde dört kategori (stresle baş etmede maneviyatın katkısına yönelik düşünceler, yabancı uyruklu öğrenci olmaktan dolayı yaşanan sorunlar, maneviyatla ilgili yaşanan sorunlar ve ruh sağlığına yönelik uygulamalar) on bir alt tema (ruhsal, sosyal, fiziksel, iletişim/ortam, kişiler, ortam, kişiler, sosyal, fiziksel ve ruhsal) saptanmıştır. Öğrencilerin yaşadıkları zorluklarla mücadele etmeleri ve strese baş etmelerinde din ve maneviyatın çok önemli olduğu belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerin birçoğunun dini anlamda sorun yaşamadığı fakat maneviyatla ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin farklı bir ülkede yaşamaktan dolayı bazen yalnızlık hissettiği ve dışlanma yaşadığı bulgulanmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için ailelerinden sosyal destek aldığı, sosyal aktiviteler ve dini uygulamalar yaptığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dindarlık, nitel çalışma, maneviyat, yabancı uyruklu öğrenci

Foreign University Students' Opinions on The Role of Religion and Spirituality in Coping with Stress in Turkey: A Qualitative Study

Extended Summary

While many students from Turkey went abroad to study abroad in previous years, in recent years thousands of foreign students have started to study at Turkish universities. The remarkable development of Turkey in social and economic fields as well as interstate relations and education in recent years, as well as the attractiveness of Turkey's scholarship and education opportunities, have increased the interest of foreigners in Turkey. Student and faculty exchange programs such as Erasmus have also become a different source of mobility for Turkish education.

Young migrating individuals, who are in an important period in terms of adapting to social roles and rules and responding to society's expectations, may also experience some adaptation difficulties during this period. Trying to overcome obstacles and accelerate the adaptation process through trial and error, young individuals try to reconcile the values transferred by their family and environment during their university education with their new lives. However, the existing literature highlights a dearth of research exploring the role of religion and spirituality in mitigating stress among foreign students. Philip et al. (2019) underscored the centrality of religion/spirituality in enhancing psychological, cognitive, and social functioning, which subsequently impacts academic performance among students.

This study employs a phenomenological research design, a qualitative approach, to investigate the perspectives of foreign university students in Turkey regarding the role of religion and spirituality in stress coping. Qualitative research, characterized by an inquisitive and interpretive nature, seeks to comprehend issues within their natural context. Qualitative research, which uses qualitative data collection methods such as observation, interview, and document analysis regarding the solution of a problem, refers to a subjective-interpretive process aimed at perceiving previously known or unrecognized problems and dealing with natural phenomena related to the problem in a realistic manner. The phenomenological design was preferred because it offers a high degree of freedom in describing a new phenomenon (event or experience) from the perspective of the participants, providing rich data, and detailing their experiences.

Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group. The sample of the research consisted of foreign students studying at Gümüşhane University. The criteria for inclusion in the sampling were determined as being a foreign student who agreed to participate in the study voluntarily and knowing Turkish. The criterion for exclusion from the sample was determined as not being a university student. In order to keep participants' identities confidential, codes were used instead of their real names.

The research employed the criterion sampling method, a purposeful sampling approach, to select participants. Criterion sampling involves selecting individuals, events, objects, or situations that possess specific qualifications relevant to the research problem. The study sample comprised foreign students enrolled at Gümüşhane University. Inclusion criteria were being a voluntary foreign student with proficiency in Turkish, while exclusion criteria were non-university student status. To safeguard participant confidentiality, pseudonyms were used instead of real names.

The sample consisted of 35 female and 20 male participants, with 22 of them majoring in tourism guidance. Among the participants, 22 hailed from Azerbaijan, while 15 represented various African countries. The average age of foreign students was 17.57 ± 2.19 , ranging from 17 to 26 years old. Data collection occurred between

January 15 and February 15, 2023, involving invited interviews with students who met the specified criteria. A total of 65 participants were interviewed in the study, with data collection concluding upon reaching data saturation. Interviews with foreign students were conducted using voice recorders in appropriate settings. Researchers utilized a semi-structured interview form, developed based on qualitative research methods, literature review, and input from three experts, and each interview lasted between 35 to 45 minutes.

Data analysis employed Colaizzi's (1978) 7-stage method for phenomenological studies. Key expressions within the interview texts were selected, reorganized into general terms, and then analyzed to elucidate underlying meanings. Researchers iteratively formulated and validated these meanings through discussions until consensus was achieved. Subsequently, themes and sub-themes were identified and organized in a clear and comprehensible manner. The research findings were shared with participants to enhance the accuracy and credibility of themes and content interpretation. Participant statements were included to allow readers to validate data interpretation and analysis.

In the data analysis, four primary categories were identified: 1) Perspectives on the Role of Spirituality in Coping with Stress, 2) Challenges Faced by Foreign Students, 3) Issues Related to Spirituality, and 4) Strategies for Mental Well-being. These categories encompassed eleven sub-themes, including aspects related to spirituality, social dynamics, physical well-being, and environmental factors.

The study revealed the significance of religion and spirituality in aiding foreign students in coping with challenges and managing stress. While most foreign students did not encounter religious issues, they often faced challenges related to spirituality. Feelings of isolation and exclusion due to living in a foreign country were occasionally reported. Notably, foreign students sought solace and support through familial connections, participation in social activities, and engagement in religious practices to safeguard and enhance their mental health.

In summary, this study offers initial insights into the significance of religion and spirituality in the stress-coping mechanisms of foreign university students studying in Turkey. The findings highlight the pivotal role of religion and spirituality in assisting students in managing challenges and stressors. It's notable that religious issues were not prevalent, but concerns related to spirituality emerged. Additionally, students occasionally experienced feelings of isolation and exclusion due to their foreign residence. To bolster their mental well-being, foreign students leaned on familial support, participation in social activities, and religious practices.

These outcomes underscore the importance of formulating policies that raise awareness of spirituality not only among guest students but also among host students. It emphasizes the necessity for comprehensive initiatives aimed at fostering stronger interconnections among students.

Keywords: Religiosity, qualitative study, spirituality, foreign student.

Giriş

Önceki yıllarda Türkiye’den birçok öğrenci yurt dışına yurt dışına eğitim almaya gitmekteyken son yıllarda binlerce yabancı uyruklu öğrenci Türk üniversitelerinde eğitim almaya başlamıştır (Şahin & Demirtaş, 2014). Türkiye’nin son yıllarda sosyal ve ekonomik alanlarda olduğu kadar devletlerarası ilişkiler ve eğitim alanında gösterdiği gelişimin dikkat çekici olması ve aynı zamanda Türkiye’nin burs ve eğitim imkânlarının da cazipliği, yabancıların Türkiye’ye olan ilgisini arttırmıştır. Erasmus gibi öğrenci ve öğretim elemanı değişim programları da Türk eğitimi için farklı bir hareketlilik kaynağı olmuştur (Yağmur, 2013). Türkiye’nin birçok farklı ilinde yabancı uyruklu öğrenciler öğrenim görmektedir (Şahin & Demirtaş, 2014). İnsanlığın varoluşundan beri var olan olgulardan biri olan göç durumu, zaman içerisinde farklı boyutlar kazanarak yeni formlar altında varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Göç ile bireyler farklı sorunlar yaşamaktadır (Güllü, 2016). Yabancı uyruklu öğrenciler göç faktörü etkileriyle öğrenim süreçleri boyunca yaşadıkları ülkelerde eğitim, dil, ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan problemler yaşayabilmektedir. Bu sorunlar öğrencilerin öğrenimlerine yaşadıkları şehirlere adaptasyonlarını güçleştirmektedir. Bunun yanında öğrenciler sosyal ve sportif aktivitelere katılım, yurt ve barınma sorunları, aileden uzak olma, dışlanma ve yalnızlık gibi sorunlar da yaşamaktadır (Özçetin, 2013).

Toplumsal rol ve kurallara uyum sağlamak konusunda ve toplumun beklentilerine cevap vermek noktasında önemli bir dönemde bulunan göç eden genç bireyler, bu dönemde bazı uyum güçlükleri de yaşayabilmektedir. Deneme yanılma yoluyla engelleri aşip uyum sürecini hızlandırmaya çabalayan genç bireyler, üniversite öğrenimleri sırasında aile ve çevreleri tarafından aktarılmış değerleri yeni yaşamlarıyla bağdaştırmaya çalışırlar. Bu dönemde aynı yaştaki kişilerin etkileşimlerinin artması neticesinde arkadaş çevresi ile olan ilişkiler önem kazanmaktadır. Genç bireyler, üniversite öğrenimi döneminde bir grubun üyesi olma, meslek sahibi olarak geleceğe yön verme, yeni bir şehre ve yeni bir çevreye uyum sağlama gibi farklı problemlerle mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bütün bu durumlar bireylerde stres yaşanmasına neden olmaktadır (Aktaş, 1997).

Stres, stresör olarak adlandırılan şok ya da kayıp yaşanması gibi bir uyarıcı durum veya kişinin psikolojik olarak uyarılması, olumsuz olarak etkilenmesi olarak tanımlanmaktadır (Lazarus, 1993; Lazarus & Folkman, 1984). Stresin bireylerin yaşamı üzerinde hem kısa süreli hem de uzun süreli etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Stresin kısa süreli etkilerinde fizyolojik, duygusal ve zihinsel problemler yer alırken, uzun süreli etkilerinde ise kronik hastalıklar, kronik anksiyete ve depresyon gibi sorunlar yer almaktadır (Baltaş & Baltaş, 2012; Şimşir ve diğerleri, 2020). Stresle baş etmede maneviyatın rolü oldukça büyüktür. Manevi yönden güçlü bireylerin fiziksel, duygusal, sosyal yönden daha sağlıklı olduğu bilinmektedir. Maneviyatı yüksek bireylerin umut düzeyleri yüksek, depresyon ve sosyal izolasyon eğilimleri düşüktür, stresle daha iyi baş etme kapasiteleri vardır ve yaşam kaliteleri yüksektir (Boztilki & Ardıç, 2017).

Yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin bu bilgilerden yola çıkarak yapılan alanyazın incelemesi sonucu yabancı uyruklu öğrencilerinde stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolünü ele alan az sayıda çalışmaya rastlanıldığı görülmüştür. Philip ve arkadaşları (2019) yaptığı çalışmada din/maneviyatın psikolojik, bilişsel ve sosyal işlevselliğin artırılmasında merkezi bir rol oynadığını ve öğrencilerin akademik ortamdaki performansını etkilediğini belirtmiştir (Philip ve diğerleri, 2019). Yavuz ve Dilmaç yaptıkları çalışmada (2020) manevi iyi oluş ile psikolojik dayanıklılık ve farkındalık arasında da pozitif doğrusal bir ilişki olduğunu belirlemiştir (Yavuz & Dilmaç, 2020).

Bu bağlamda Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolünü niteliksel fenomenolojik bir yaklaşım kullanarak değerlendirmesi ve açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik görüşlerini niteliksel fenomenolojik bir yaklaşım kullanarak değerlendirmek için nitel araştırma deseni olan fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, incelediği probleme ilişkin sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan bir yöntemdir. Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Baltacı, 2019). Fenomenolojik desen ise yeni bir olguyu (olay veya deneyim) katılımcıların bakış açısıyla tanımlamada, zengin veri sağlamada ve deneyimlerini detaylandırmada yüksek derecede özgürlük sunduğu için tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu yaklaşım, araştırılan olgunun özünü ortaya çıkarmak ve deneyimi sunmakla ilgilidir (Merriam, 2019; Morrow, Rodriguez & King, 2015; Willig, 2013)

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, problemle ilgili belirlenen niteliklere sahip kişi, olay, nesne veya durumlardan örneklem oluşturulmasıdır (Altunay, Oral & Yalçınkaya, 2014; Başkaya & Demir, 2023). Araştırmanın örneklemini Gümüşhane Üniversitesi’nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmuştur. Örnekleme dahil edilme kriterleri çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden yabancı uyruklu öğrenci olmak, Türkçe bilmek olarak belirlenmiştir. Örneklemden dışlanma kriteri ise üniversite öğrencisi olmamak olarak belirlenmiştir. Katılımcıların kimlik bilgilerini

gizli tutmak amacıyla gerçek isimleri yerine kodlar kullanılmıştır. Her bir yabancı öğrenciye numara verilmiş ve başına “K1, K2, K3,... K65” harfleri eklenmiştir.

Katılımcıların otuz beşi kadın olup yirmi ikisi turizm rehberliği bölümünde öğrenim görmektedir. Katılımcıların yirmi ikisi Azerbaycan, on beşi Afrika’daki farklı ülkelerde yaşamaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin yaş ortalamaları (en düşük yaş 17, en fazla yaş 26) olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama

Araştırma, 15 Ocak-15 Şubat 2023 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi’nde öğrenim gören yabancı öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Kriterlere uyan öğrenciler görüşmeye davet edilmiştir. Veri doygunluğu bir çalışmada oldukça önemlidir. Teorik veya veri doygunluğu veri toplama sürecinde elde edilen ilave verinin marjinal yani ilave faydasının olmadığı noktayı ifade eder (Charmaz, 2015). Teorik doygunluk düzeyine ulaşıldıktan sonra elde edilen ilave verilerin, araştırmanın teorik modeline, araştırma probleminin çözümüne herhangi bir katkısının olmadığı, kod, kategori ve tema üretmeye yeteneğinin olmadığı bir aşamadır. Teorik doygunluk aynı zamanda örneklemin yeterliliğinin de ölçütü anlamına gelir (Tutar vd., 2022)

Çalışmada toplamda 65 katılımcıyla görüşülmüş ve veriler tekrarlayınca doygunluk göz önünde bulundurularak görüşmeler sonlandırılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan görüşmelerde uygun bir ortamda ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmeler, nitel araştırma yöntemiyle hazırlanan ve araştırmacılar tarafından literatüre dayalı olarak oluşturulan ve üç uzmanın görüşleri doğrultusunda düzeltilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmadaki görüşmeler 35 ile 45 dakika arasında sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacılar tarafından ilgili literatür taramasına dayalı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, öğrenim gördüğü fakülte/bölüm, geldiği ülke ile ilgili 5 soru yer almaktadır. İkinci bölüm, yarı yapılandırılmış görüşmede kullanılmak üzere altı temel açık uçlu sorudan oluşan bir formdan oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular;

- 1.Size göre maneviyat ne demektir? Maneviyatın hayatınıza etkisi nedir? Sorunlarla baş etmede maneviyatın katkısına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
- 2.Ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için hangi uygulamaları yaparsınız?
- 3.Yabancı uyruklu öğrenci olduğunuz için yaşadığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunlarla baş etmek için neler yapıyorsunuz?
- 4.Size göre dindarlığın anlam ve önemi nedir? Dini uygulamaları yaparken sorunlar yaşıyor musunuz? Maneviyatla ilgili hangi sorunları yaşıyorsunuz? Hangi çözüm önerileri geliştirilmesini istediniz?

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde fenomenolojik çalışmalar için Colaizzi (1978) tarafından geliştirilen 7 aşamalı analiz yöntemi kullanılmıştır (Morrow, Rodriguez & King, 2015). Görüşme metinlerinde yer alan önemli ifadeler seçilmiş, yeniden düzenlenmiş ve genel hatlarıyla ifade edilmiştir. Daha sonra ifadelerdeki anlatılmaya çalışılan veriler belirlenmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmacılar, bir fikir birliğine varıncaya kadar tartışarak anlamları formüle etmişler ve onaylamışlardır. Daha sonra araştırmacılar temaları ana ve alt temalar halinde belirleyip ve düzenlemişlerdir. Araştırmanın temaları ve alt temaları net ifade anlatımıyla geliştirilmiştir. Araştırmanın bulguları katılımcılara sunulmuş temaların ve içeriğin doğruluğu güçlendirilmiştir. Ayrıca, katılımcıların ifadelerine yer verilerek, okuyucunun verilerin yorumunu ve analizini doğrulayabilmesi sağlanmıştır (Ulutaşdemir ve diğerleri, 2022; Yıldırım, Aydoğan & Bulut, 2021)

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma, Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (E-95674917-108.99-149374) (Ek-1) tarafından onaylanmıştır. Görüşmeye başlamadan önce katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Kayıtlar ve transkriptler parola korumalı bir bilgisayarda saklanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde araştırma deseni, katılımcı grubu, veri toplama süreci ve veri toplama aracı ile verilerin analizine ilişkin olarak detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Bulgular

Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda üst temalar ve alt temalar belirlenmiştir.

Tablo 1.

Stresle baş etmede maneviyatın katkısına yönelik düşüncelere ait bulgular

Üst Tema	Temalar	Alt temalar
Stresle baş etmede maneviyatın katkısına yönelik düşünceler	Ruhsal	Ruhsal yönden iyi hissetme Hayata olumlu bakabilmek Kendini yalnız hissetmemek
	Sosyal	Arkadaşlarıyla kaliteli zaman geçirme Sosyal etkinlik yapma
	Fiziksel	Bedensel yönden sağlıklı hissetme Fiziksel aktivite için kendini güçlü görme

Stresle baş etmede maneviyatın katkısına yönelik düşünceler

Görüşmelerden elde edilen verilere göre öğrenciler maneviyatın onlar için önemli olduğunu, maneviyat sayesinde kendilerini ruhsal açıdan sağlıklı hissettiklerini ve kendilerini yalnız hissetmediklerini ifade etmiştir.

Maneviyat benim için çok önemli burada yalnızım ailem çok uzakta fakat burada sorunlarımla baş etmek için maneviyat benim için çok önemli. (K29)

Yabancı uyruklu öğrenciler maneviyatın sosyal olarak kendilerine katkı sağladığını belirtmiştir.

Kendimi bu ülkede çok da yabancı hissetmiyorum ben de Türküm sonuçta bundan dolayı arkadaş ve dostlarımla zaman geçirip birlikte eğlenebiliyorum. (K24)

Yabancı uyruklu öğrenciler maneviyatın onlara bedensel yönden sağlıklı hissetme ve fiziksel aktivite için kendini güçlü görme konularında katkı sağladığını belirtmiştir.

Manevi olarak kendimi güçlü hissedince her şey yapmaya gücüm varmış gibi hissediyorum. Geziyorum, spor yapıyorum.... (K19)

Tablo 2.

Ruh sağlığına korumak için yapılanlara ait bulgular

Ruh sağlığına yönelik uygulamalar	Sosyal	Sosyal aktivite yapılması Aile ile sık sık telefonda görüşülmesi
	Fiziksel	Dini uygulamaları yerine getirme (namaz, oruç) Spor yapma Meditasyon yapma
	Ruhsal	Kendine zaman ayırma Maneviyatı destekleme

Ruh sağlığını korumaya yönelik uygulamalar

Yabancı uyruklu öğrenciler ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için sık sık aileleri ile telefonda görüştükleri ve sosyal aktivite yaptıklarını belirtmiştir.

Gezmeye çalışıyorum farklı bir yerlere gitmeye çalışıyorum. (K12)

Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin kendine zaman ayırdığı, maneviyatı destekleyici davranışlarda bulunduğu saptanmıştır.

Sık sık ruhumu dinlendirmeye çalışıyorum. (K28)

Din insandır, din bence tedavidir... (K17).

Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin dinî uygulamalar ve spor aktiviteleri yaparak ruh sağlığını korumaya ve geliştirmeye çalıştıkları belirlenmiştir.

Meditasyon yapıyorum, bol bol yürüyüş yapıyorum. Namaz kılıyorum kendimi daha iyi hissediyorum...Din benim için varoluş sebebim.. (K56).

Tablo 3.

Yabancı uyruklu öğrenci olmaktan dolayı yaşanan sorunlara ait bulgular

Yabancı uyruklu öğrenci olmaktan dolayı yaşanan sorunlar	İletişim/ortam	Dil sorunları Sosyal aktivite için çok az yer olması Yurtta yaşanan sorunlar İletişim konusunda yaşanan sorunlar Kültürel sorunlar Uyum sorunları
	Kişiler	Ekonomik sorunlar Aileye duyulan özlem Dışlanma algısı

Yabancı uyruklu öğrenci olmaktan dolayı yaşanan sorunlar

Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin yabancı uyruklu olmaktan dolayı dil sorunları, uyum sorunları, kültürel sorunlar gibi durumlar yaşadıkları belirlenmiştir.

Dilden dolayı sorunlar yaşıyorum bazen de alışveriş yaparken iletişim problemleri yaşıyorum. (K22).

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin ailesine çok fazla özlem duyduğu belirlenmiştir.

Aileme çok fazla özlem duyuyorum sık sık telefonla konuşuyorum (K39).

Tablo 4.

Maneviyatla ilgili yaşanan sorunlara ait bulgular

Maneviyatla ilgili yaşanan sorunlar	Kişiler	İletişim problemleri nedeniyle yalnız hissetme, Bireylerin renkten dolayı farklı algılanması
	Ortam	Küçük bir şehirde yaşamak Aile ve sosyal destek azlığı

Maneviyatla ilgili yaşanan sorunlar

Öğrenciler dil ve iletişim problemleri nedeniyle sorunlar yaşadıklarını, bu durumun kendilerini yalnız hissetmelerine yol açtığını belirtmiştir. Ayrıca özellikle Afrika kökenli siyahi öğrenciler renklerinden dolayı bazen insanların onlara tuhaf gözlerle baktıklarını ifade etmiştir.

Özellikle siyahi olduğum için otobüste bile insanların bana tuhaf baktığını düşünüyorum. (K17).

Dil problemi sebebiyle iletişim problemleri yaşıyorum Türkçemi geliştirmeye çalışıyorum. (K56).

Öğrenciler buldukları şehrin küçük olmasından dolayı sosyal aktive konusunda sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir.

Yaşadığım şehir çok küçük olduğu için sosyal aktivite az yapıyor bu durum da bazen canımızın sıkılmasına neden oluyor (K40)

Tartışma

Bu çalışmada Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik görüşlerini niteliksel fenomenolojik bir yaklaşım kullanarak değerlendirmek amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolü dört kategoride ele alınmıştır.

Maneviyatın tanımına baktığımızda kendisi ve diğer insanlarla ilişkilerini, evrendeki yerini, yaşamın anlamını anlama ve kabul etme çabası olarak ifade edilmektedir. Maneviyat aynı zamanda yaşam boyu süren tecrübelerin ve edinilen bilgilerin bir sonucudur. Yaşamın anlamını bulma, yaşam sevinci gibi durumlar maneviyatın içerisinde yer almaktadır. Maneviyat insanlara gelecekleriyle ilgili umut vermektedir (Boztilki & Ardiç, 2017; Büşra & Totan, 2021). İnsanın iç dünyasının bir noktada yansımaları olan davranışlarının, duyguları ve düşünceleri doğrultusunda ortaya çıktığı bilinen bir

gerçektir. Bu duygu ve düşüncelere etki eden birçok unsur bulunmakla birlikte bunların en önemlilerinden birisi ise maneviyattır (Tosyalıoğlu, 2021).

Ekşioğlu, psikolojik iyi olma ile inanç ve dünya görüşüne sahip olma tarzları arasındaki ilişkiyi, üniversite öğrencileri üzerinde incelemiş Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültesinde öğretim görmekte olan 206 öğrenciye İnanç/Dünya Görüşü Tarzları Ölçeği ve Psikolojik İyi Olma Ölçeği uygulamış ve kişinin psikolojik iyi oluşu ile yüksek düzeyde olumlu ya da olumsuz ilişkisi olan bir inanç stili bulunmadığı ve iyi olma hali ile inanç stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucunu elde etmiştir (Ekşioğlu, 2011). Yoon ve diğerleri (2015) 105 erkek, 339 kadın ve 6 da cinsiyet tercihinde bulunmayan 18-80 yaş arası 450 yetişkinle dindarlık ve maneviyat ile hedonik ve ödomonik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, iyi oluş ile maneviyat ve dindarlık arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sakelleri ve diğerleri (2018) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin yüksek benlik saygısı düzeylerinin daha düşük depresyon düzeyleriyle ilişkili olduğu, dini ve manevi inanç gücünün ise depresyonla negatif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır (Sakelleri ve diğerleri, 2018). Çalışmada da öğrenciler maneviyatın kendilerine yaşama sevinci kattığını ve maneviyat sayesinde kendilerini yalnız hissetmediklerini belirttiği görülmektedir.

Ruh sağlığını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bu unsurları en genel başlığıyla kalıtım ve çevre şeklinde ikiye ayırabiliriz. Çevre söz konusu olduğunda ise bireyin içinde büyüdüğü aile ortamı ve aile içinde yetiştirilme tarzı, ebeveyn kaybı ya da parçalanmış aile içinde yetişmesi, toplumun pozitif ya da negatif etkisi, mensubu olduğu din ya da bir dine mensup olmaması, manevi durumu, aldığı okul eğitimi vb. kişinin ruh sağlığını etkileyen temel çevresel etkenler olarak sıralanabilir. Özellikle konumuz olan maneviyatın ruh sağlığındaki önemi, kavramın 1970’li yıllarda iyi oluşun temel unsurlarından birisi olarak ifade edilmesiyle de dile getirilmiştir (Kaya, 2020). Maneviyatın ruh sağlığına etkisi yapılan araştırmaların sonuçlarıyla da ortaya konulmaktadır. İyi oluş ile dindarlık ve maneviyat arasında özellikle dini duygulara sahip olan kişilerin sahip olmayan kişilere göre daha olumlu duygular yaşadığı Koenig tarafından tespit edilmiştir. Şüphesiz karamsarlık, nefret, mutsuzluk vb. gibi olumsuz duyguların ruhsal sağlık üzerindeki etkisi de yine olumsuz olacaktır ve Koenig’in çalışmasında yaptığı bu tespit manevi duygulara sahip kişilerin buna sahip olmayanlara göre pozitif olarak ayrıştığını göstermiştir (Koenig, 2000; Tosyalıoğlu, 2021) Cirhinlioğlu, psikolojik iyilik hali ile utanç eğilimi, dini yönelimler ve benlik kurguları arasındaki ilişkiyi üniversite öğrencileri üzerinde incelemiş, 328 öğrenciye Dini Yönelim Ölçeği ve Benlik Kurgusu Ölçeği uygulamış ve içsel ve dışsal dini yönelimin genel olarak psikolojik iyi oluşu yordamadığı ve bunda bir artışa neden olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Cirhinlioğlu, 2006).

Negatif yaşam olayları ya da yaşanan herhangi bir stresli durum karşısında birey çeşitli şekillerde o durumun üstesinden gelebilmek için girişimlerde bulunabilir. Bu girişimler seyahat etmek, arkadaşlarla buluşmak, müzik dinlemek, egzersiz yapmak veya dua etmek gibi geniş bir yelpazede değerlendirilebilir (Sağır, 2020). Bu çalışmada da yeni bir kültür ortamında çeşitli stres faktörüyle

karşılaşan katılımcıların, dini başa çıkma yöntemlerini kullandığı, ailelerini sık sık arayıp telefonda konuştuğu sosyal destek aldığı belirlenmiştir. Çalışmada da yabancı uyruklu öğrencilerin sık sık aileleri telefonda görüşerek ruh sağlıklarını koruma ve geliştirmek için çaba gösterdikleri görülmektedir.

Yurtdışında eğitim, akademik amaçlarla yabancı bir ülkede kalan uluslararası öğrenciler için zenginleştirici bir deneyim olarak görülmektedir (Green ve diğerleri, 2015). Bununla birlikte, yurt dışında öğrenim görenin de zorlukları bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar uluslararası öğrencilerin akademik performanslarını ve genel uyumlarını etkileyen çok çeşitli kültürleşme stres etkenleri yaşadıklarını göstermektedir (Özer, 2015; Wang & Greenwood, 2015). Ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilerin daha huzurlu, rahat ve verimli bir yükseköğrenim süreci geçirebilmeleri için, karşılaştıkları sorunlar ve zorluklar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde bulunan misafir öğrencilerin özellikle, ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, bürokrasi gibi temel alanlarda yaşadıkları sıkıntıların tespiti, bu sorunların çözüme kavuşturulabilmesi açısından gereklidir (İnce & Koçak, 2018). Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan bir çalışmada öğrencilerin en önemli sorunlarının ekonomik, ulaşım ve dille ilgili sorunlar olduğunu saptamıştır (Şahin & Demirtaş, 2014). Çalışmada öğrencilerin literatürle benzer olarak ekonomik, dil problemlerini ağırlıklı olarak yaşadığı görülmektedir.

Din ve maneviyat, sadece bireyin psikolojik iyi oluş noktasında değil aynı zamanda temel bir kaygı olan varoluş kaygısı, hayatta yaşanan olaylara anlam verme gibi pek çok konuda da oldukça önemlidir (Sağır, 2020). Kıröglü ve arkadaşları yabancı uyruklu öğrencilerin sosyo-kültürel olarak gelenek-görenekler, insan ilişkileri, giyim, yemek ve barınmayı konularında sorunlar yaşadıklarını tespit etmiştir (Kıröglü ve diğerleri, 2010). Uluslararası öğrenciler, üniversite kampüslerindeki çeşitliliğe katkıda bulunan çok çeşitli dini/manevi yönelimlere sahiptirler (Andrade & Evans, 2009). Birçoğu için dini/manevi yönelim, kimliklerinin ayrılmaz bir parçasıdır (Quinn, 2008). Yabancı bir ülkeye gelindiğinde öğrenciler güvenlik ve aidiyet duygusu ararlar ve din/maneviyat sıklıkla kişisel güçlenme ve ihtiyaçlarını karşılayacak yapılandırılmış bir sosyal sistem sağlamaktadır (Chai ve diğerleri, 2012; Hsu ve diğerleri, 2009). Kültürel uyum ve kültürleşme stresinin ortasında, problemlerle baş etmek için sıklıkla din ve maneviyata yönelmekte ve farklı sorunlar yaşamaktadır (Andrade & Evans, 2009; Chai ve diğerleri, 2012; Gardner ve diğerleri, 2014). Çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunların literatürle uyumlu olduğu görülmektedir. Karaca, dinin sorunlarla baş etmede önemli bir alan olduğunu belirtmiştir (Karaca, 2021). Çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun dini anlamda sorun yaşamadığı saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik görüşlerini ele almıştır. Uluslararası öğrenci hareketliği üniversiteler ve hükümetler tarafından teşvik edilen önemli bir eğitim stratejisidir. Üniversite eğitiminin önemli bir parçasını oluşturan yurt dışı deneyimler, öğrencilere kişisel ve akademik yetkinliklerini

artırma fırsatı verirken, yabancı öğrenci popülasyonuna sahip olmak da üniversitelerin uluslararası tanınırlığa katkıda bulunmaktadır. Yabancı uyruklu öğrenciler, yeni ortamlarında önemli derecede sosyal ve kültürel farklılıklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Dolayısıyla kendilerine yabancı pek çok unsur söz konusu olabilmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin aileden uzak kalma, derslerin zorluğu, ekonomik sorunlar, dil (Türkçe) ile ilgili zorluklar, yemek konusunda ve diğer konulardaki kültürel uyum sorunları, öğrenim süresince iş bulma ile ilgili sıkıntılar ve barınmaya ilişkin sorunlar konusunda zorluklar yaşadıkları belirtilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin stresle baş etmelerinde din ve maneviyatın rolüne yönelik ön kanıtlar sunmaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları zorluklarla mücadele etmeleri ve strese baş etmelerinde din ve maneviyatın çok önemli olduğu belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerin birçoğunun dini anlamda sorun yaşamadığı fakat maneviyatla ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin farklı bir ülkede yaşamaktan dolayı bazen yalnızlık hissettiği ve dışlanma yaşadığı bulgulanmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için ailelerinden sosyal destek aldığı, sosyal aktiviteler ve dini uygulamalar yaptığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar yabancı uyruklu öğrencilerin maneviyatla ilgili geliştirilecek politikaların, sadece misafir öğrencileri değil aynı zamanda ev sahibi öğrencilerin de maneviyat konusunda farkındalığını artıracak şekilde geliştirilmesinin önemli olduğunu; öğrencilerin etkileşimlerini güçlendirecek kapsamlı projelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Sınırlamalar

Araştırmanın sınırlılıklarından biri, tüm katılımcıların Gümüşhane Üniversitesi’nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin seçilmiş olmasıdır. Sonuçlar, katılımcılara ve araştırmanın yürütüldüğü ortama bağlıdır. Küçük katılımcı grubu, yabancı öğrenci popülasyonunu temsil etmemektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı/ Contribution Statement

Çalışmaya tüm araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır. / All researchers contributed equally to the study.

Destek ve Teřekkür Beyanı/ Funding Statement and Acknowledgements

Araştırma kapsamında herhangi bir destekten yararlanılmamıştır. / This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Çatışma Beyanı/ Declaration of Competing Interest

Çıkar çatışması bulunmamaktadır. / There is no conflict of interest.

Etik Onay/ Ethics Committee Approval

Etik kurul onayı (Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (E-95674917-108.99-149374) alınmıştır. / Ethics committee approval was obtained for this study.

Kaynaklar

- Aktaş, Y. (1997). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: uzunlamasına bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 107-110.
- Altunay, E., Oral, G., ve Yalçınkaya, M. (2014). A qualitative research about mobbing implications in educational institutions. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 62-80.
- Andrade, M. S., & Evans, N. W. (Eds.). (2009). *International students: Strengthening a critical resource*. Rowman & Littlefield Education.
- Baltacı, A., Coşkun, M. K., & Ceylan, İ. (2019). Suriyeli sığınmacı öğrencilerin din eğitimi sorunları: din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri üzerine nitel bir araştırma. *Darulfunun İlahiyat*, 30(2), 383-405.
- Baltaş, A., & Baltaş, Z. (2012). Stres ve basa çıkma yolları. 28. Basım. *Remzi Kitabevi*.
- Başkaya, E., & Demir, S. (2023). The problems and information needs of patients with bipolar disorder during the treatment process: A qualitative study in Turkey. *Archives of Psychiatric Nursing*, 42, 45-54.
- Boztilki, M., & Ardıç, E. (2017). Maneviyat ve sağlık. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3(1), 39-45.
- Büşra, T., & Totan, T. (2021). Aile yaşamında maneviyat: aile psikolojik danışmasında maneviyatın değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 1-20.
- Chai, P. P. M., Krägeloh, C. U., Shepherd, D., & Billington, R. (2012). Stress and quality of life in international and domestic university students: Cultural differences in the use of religious coping. *Mental Health, Religion & Culture*, 15, 265–277. doi:10.1080/13674676.2011.571665.
- Charmaz, K. (2015). Teaching theory construction with initial grounded theory tools: A reflection on lessons and learning. *Qualitative Health Research*, 25(12), 1610-1622.
- Cirhinlioğlu, F.G. (2006). Üniversite öğrencilerinde utanç eğilimi, dini yönelimler, benlik kurguları ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiler. [Yayımlanmış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ekşioğlu, H. (2011). İnanç ve dünya görüşüne sahip olma tarzlarıyla psikolojik iyi olma arasındaki ilişki. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Gardner, T. M., Krägeloh, C. U., & Henning, M. A. (2014). Religious coping, stress, and quality of life of Muslim university students in New Zealand. *Mental Health, Religion & Culture*, 17, 327–338. doi:10.1080/13674676.2013.804044
- Green, W., Gannaway, D., Sheppard, K., & Jamarani, M. (2015). What's in their baggage? The cultural and social capital of Australian students preparing to study abroad. *Higher Education Research & Development*, 34(3), 513–526. <https://doi.org/10.1080/07294360.2014.973381>.
- Güllü, İ. (2016). Yeni bir göç türü olarak öğrenci göçü, kimlik ve dindarlık ilişkisi üzerine sosyolojik bir analiz. *Journal of International Social Research*, 9(42).

- Hsu, P. H. C., Krägeloh, C. U., Shepherd, D., & Billington, R. (2009). Religion/spirituality and quality of life of international tertiary students in New Zealand: An exploratory study. *Mental Health, Religion & Culture, 12*, 385–399. doi:[10.1080/13674670902752920](https://doi.org/10.1080/13674670902752920)
- İnce, M., & Koçak, M. C. (2018). Social and cultural problems of foreign students who study at universities in Turkey. *Electronic Turkish Studies, 13*(10).
- Karaca, A. (2021). Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine yönelik tutum ölçeği'nin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19*(1), 465-486.
- Kıroğlu, K., Kesten, A. & Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*, (2), 26-39.
- Koenig, H. G., King, D., & Carson, V. B. (2012). *Handbook of religion and health*. Oxford University Press.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer.
- Lazarus, R. S. (1993). From psychological stress to the emotions: A history of changing outlooks. *Annual Review of Psychology, 44*(1), 1-22.
- Merriam, S. B., & Grenier, R. S. (Eds.). (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. John Wiley & Sons.
- Morrow, R., Rodriguez, A., ve King, N. (2015). Colaizzi’s descriptive phenomenological method. *The Psychologist, 28*(8), 643–644.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler. [Yayımlanmış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Özer, S. (2015). Predictors of international students' psychological and sociocultural adjustment to the context of reception while studying at Aarhus University, Denmark. *Scandinavian Journal of Psychology, 56*(6), 717–725. <https://doi.org/10.1111/sjop.12258>.
- Philip, S., Neuer Colburn, A. A., Underwood, L., & Bayne, H. (2019). The impact of religion/spirituality on acculturative stress among international students. *Journal of College Counseling, 22*(1), 27-40.
- Quinn, J. (2008). Perspectives on spiritual development as part of youth development. *New Directions for Student Leadership, 73–77*. doi:[10.1002/yd.257](https://doi.org/10.1002/yd.257)
- Sağır, Z. (2020). Kültürleşme, dini başa çıkma ve yaşam memnuniyeti: Türkiye’de yaşayan yabancı öğrenciler üzerine nicel bir araştırma. *Kilitbahir, (17)*, 5-37.
- Şahin, M., & Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi, 44*(204), 88-113.
- Şimşir, Z., Hamarta, E., & Dilmaç, B. (2020). Stresle başa çıkmanın yordayıcısı olarak yaşamın anlamı ve manevi deneyim. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 10*(2), 509-528.
- Tosyalıoğlu, M. B. (2021). Üniversite öğrencilerinde maneviyat ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yayımlanmış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi.

- Tutar, H., Tutar, E. & Onat, Ö. (2022). Pandemi döneminde eğitim sektöründeki dijital uçurum: dezavantajlı gruplar üzerine etkisi Türkiye örneği. *Social Sciences Studies Journal*, 8(98), 1681-1690.
- Ulutaşdemir, N., Ay, H., Göçmen, A., Uzun, S., & Kulakaç, N. (2022). Needs of caregivers of patients with palliative neurological problems: A qualitative study. *Current Psychology*, 1-7.
- Wang, C. C., & Greenwood, K. M. (2015). Chinese nursing students' culture-related learning styles and behaviours: A discussion paper. *International Journal of Nursing Sciences*, 2(3), 253–258. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2015.07.009>.
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. 3rd ed. Open University Press.
- Yağmur, Ş. K. (2021). Yabancı dil olarak türkçe öğrenen uluslararası öğrencilerin motivasyon durumları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 1628-1639.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Qualitative research methods in social sciences*. 10th ed. Seçkin Publishing.
- Yıldırım, N., Aydoğan, A., & Bulut, M. (2021). A qualitative study on the experiences of the first nurses assigned to COVID-19 units in Turkey. *Journal of Nursing Management*, 29(6), 1366-1374.
- Yavuz, B., & Dilmaç, B. (2020). The relationship between psychological hardiness and mindfulness in university students: The role of spiritual well-being. *Spiritual Psychology and Counseling*, 5(3), 257-271.
- Yoon, E., Chang, C. C. T., Clawson, A., Knoll, M., Aydin, F., Barsigian, L., & Hughes, K. (2015). Religiousness, spirituality, and eudaimonic and hedonic well-being. *Counselling Psychology Quarterly*, 28(2), 132-149.

EK-1

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-95674917-108.99-149374
Konu : Etik Onay

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Sevda UZUN

**“TÜRKİYEDE ÖĞRENİM GÖREN MÜSLÜMAN YABANCI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
STRESLE BAŞETMELERİNDE DİN VE MANEVİYATIN ROLÜ: NİTEL BİR ÇALIŞMA”**

konulu etik kurul başvurunuz, Üniversitemiz Bilimsel araştırma ve Yayın etiği Kurulunun 27/12/2022 tarih ve 2022/7 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, projenin yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Bayram NAZIR
Kurul Başkanı V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 082E-B7L6-0M13

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.gumushane.edu.tr/>

Adres:
Telefon No : Fax No :
e-Posta : İnternet Adresi : <http://www.gumushane.edu.tr/>
Kep Adresi : gumushaneuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Demet MUTAF
İşçi
Dahili No:

